

## สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การสรุปผลการศึกษานำเสนอถึงผลการศึกษาซึ่งเกี่ยวข้องกับการศึกษารูปแบบและระดับของศักยภาพในการพัฒนา การวิเคราะห์เพื่อจัดกลุ่มเทศบาลตามศักยภาพ การนำผลวิจัยไปใช้ในการวางแผนและการให้ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

### สรุปผลการศึกษา

งานวิจัยเรื่องศักยภาพในการพัฒนาของเทศบาลนครและเทศบาลเมืองในประเทศไทย ได้รับแนวความคิดจากการพิจารณาเทศบาลเป็นระบบสังคมหนึ่ง เมื่อเทศบาลเจริญขึ้นมีการแยกย่อยของโครงสร้างในระบบย่อยต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง แต่ละโครงสร้างที่แยกย่อยมีกิจกรรมประเภทต่างๆ เพิ่มขึ้น รวมถึงการมีหน้าที่และความเชี่ยวชาญในด้านการผลิตสินค้าและบริการ การกระจายผลผลิตและการบริโภค การเรียนรู้ระเบียบสังคม การควบคุมทางสังคม การมีส่วนร่วมในสังคม และการช่วยเหลือเกื้อกูลระหว่างสมาชิกในสังคม เนื่องจากการแยกย่อยทำให้เกิดความแตกต่างกันออกไป การผสมผสานเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อเชื่อมโยงส่วนที่แยกย่อยของชุมชนเข้าด้วยกัน การศึกษาเรื่องศักยภาพในการพัฒนาของเทศบาลพิจารณาเฉพาะศักยภาพด้านสังคม โดยศึกษาการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างสังคมในส่วนการแยกย่อยและการผสมผสานหน่วยการวิเคราะห์ประกอบด้วยเทศบาลนคร 19 แห่ง เทศบาลเมือง 66 แห่งรวมทั้งสิ้น 85 แห่ง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพในการพัฒนาและจัดกลุ่มเทศบาลนครและเทศบาลเมือง โดยพิจารณาจากการแยกย่อยทางเศรษฐกิจ การแยกย่อยทางสังคม และการผสมผสานทางสังคม ผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาระดับภาคหรือประเทศ จากการศึกษาสามารถสรุปผล โดยแยกพิจารณาตามการวิเคราะห์ได้ดังนี้

#### 1. การศึกษาศักยภาพในการพัฒนาของเทศบาลนครและเทศบาลเมือง

การศึกษาศักยภาพในการพัฒนาพิจารณาได้จากประเภทของกิจกรรมการแยกย่อยทางเศรษฐกิจ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการแยกย่อยในด้านการผลิต การกระจายผลผลิต และการบริโภค การแยกย่อยทางสังคม และการผสมผสานทางสังคม โดยศึกษาถึงรูปแบบทางสถาบันหรือกิจกรรมบางประเภทที่เกิดขึ้นเป็นการศึกษาแบบ Cross - Sectional Study วิเคราะห์ด้วยเทคนิค Guttman Scale การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมในด้านการแยกย่อยทางเศรษฐกิจพบว่า เทศบาลส่วนใหญ่มีความซับซ้อนในการแยกย่อยทางเศรษฐกิจค่อนข้างสูง จะเห็นได้จากจำนวนเทศบาลที่อยู่ในลำดับขั้นสเกลที่ 8 ถึง 11 มีจำนวน 53 เทศบาลคิดเป็นร้อยละ 62.35 โดยมีความหลากหลายของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ได้แก่ โรงงานอุตสาหกรรม บริษัทประกันภัยและประกันชีวิต บริษัทขนส่ง สถานอาบอบนวด สถานบันเทิง โรงพยาบาลเอกชน บริษัทนำเที่ยว วิทยาลัยเทคนิคอาชีวศึกษา

และพาณิชย์การเอกชน บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ดิสเคานท์สโตร์ และสาขาธนาคารแห่งประเทศไทย ส่วนเทศบาลที่เหลือมีความซับซ้อนอยู่ในระดับปานกลางจนถึงระดับต่ำ คือ ลำดับชั้นสเกลที่ 1 ถึง 4 มีเทศบาลจำนวน 16 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 18.82 ลำดับชั้นสเกลที่ 5 ถึง 7 มีจำนวนเทศบาล 16 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 18.82 เมื่อพิจารณาเฉพาะการแยกย่อยทางเศรษฐกิจพบว่าเทศบาลส่วนใหญ่ มีการแยกย่อยทางเศรษฐกิจค่อนข้างสูง รูปแบบกิจกรรมที่เกิดขึ้นแพร่หลายพบได้ทั่วไปเกี่ยวข้อง กับความต้องการพื้นฐานและความจำเป็นในการดำรงชีวิตทั้งในด้านการผลิต การบริโภคและการ กระจายผลผลิต (ตารางที่ 6.1 )

ตารางที่ 6.1 Guttman Scale การแยกย่อยทางเศรษฐกิจ การแยกย่อยทางสังคมและการผสมผสาน ทางสังคมของเทศบาลจำนวน 85 แห่ง

การแยกย่อยทางเศรษฐกิจ			การแยกย่อยทางสังคม			การผสมผสานทางสังคม		
ลำดับชั้น สเกล	จำนวน เทศบาล	ร้อยละ	ลำดับชั้น สเกล	จำนวน เทศบาล	ร้อยละ	ลำดับชั้น สเกล	จำนวน เทศบาล	ร้อยละ
11	4	4.71						
10	18	21.18						
9	21	24.71	9	3	3.53			
8	10	11.76	8	2	2.35			
7	6	7.06	7	16	18.82	7	22	25.88
6	5	5.88	6	21	24.71	6	19	22.35
5	5	5.88	5	16	18.82	5	18	21.18
4	3	3.53	4	13	15.29	4	9	10.59
3	4	4.71	3	4	4.71	3	6	7.06
2	3	3.53	2	6	7.06	2	2	2.35
1	6	7.06	1	4	4.71	1	6	7.06
						-	3	3.53
รวม	85	100.00	รวม	85	100.00	รวม	85	100.00

การเปลี่ยนแปลงในด้านการแยกย่อยทางสังคมของเทศบาลมีความซับซ้อนแตกต่างกัน สามารถแบ่งได้ 9 ลำดับชั้นสเกล ชั้นที่ 1 ถึง 4 มีจำนวนเทศบาล 27 แห่งคิดเป็นร้อยละ 31.76 ลำดับชั้นสเกลที่ 5 ถึง 6 มีจำนวนเทศบาล 37 เทศบาลคิดเป็นร้อยละ 43.53 ตั้งแต่ลำดับชั้น สเกลที่ 7 ถึง 9 มีจำนวนเทศบาล 21 เทศบาลคิดเป็นร้อยละ 24.71 ระยะเวลาที่ผ่านมาเทศบาล ส่วนใหญ่มีความหลากหลายของกิจกรรมหน้าที่ด้านการแยกย่อยสังคม อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ได้แก่ ศูนย์บริการสาธารณสุข สวนสาธารณะ สนามกีฬา โรงเรียนมัธยมศึกษาเทศบาล วิทยาลัยอาชีวศึกษาเทศบาล บริการบำบัดน้ำเสีย มหาวิทยาลัย หอสมุดแห่งชาติสาขา เนื่องจากการ แยกย่อยทางสังคมเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบริการพื้นฐานภายในชุมชนด้านสาธารณสุข การ

ศึกษา สาธารณูปโภค สาธารณูปการเป็นบริการที่ส่วนท้องถิ่นและรัฐบาลจัดเตรียมให้แก่ชุมชน ส่งผลให้เทศบาลส่วนใหญ่มีความซับซ้อนปานกลางค่อนข้างสูงจำนวนมาก

การเปลี่ยนแปลงของเทศบาลในส่วนของการผสมผสานทางสังคมอย่างเป็นทางการ สามารถแบ่งเทศบาลได้ตามระดับความซับซ้อน 7 ลำดับชั้นสเกล โดยเทศบาลจำนวน 37 แห่ง (ร้อยละ 43.53) มีความซับซ้อนอยู่ในระดับที่ 5 ถึง 6 ส่วนลำดับชั้นสเกลที่ 7 มีจำนวนเทศบาลมากที่สุดถึง 22 แห่ง (ร้อยละ 25.88) แสดงให้เห็นว่าเทศบาลได้พัฒนาการผสมผสานทางสังคมอย่างเป็นทางการจนมีความซับซ้อนอยู่ในระดับค่อนข้างสูง โดยพิจารณาจากประเภทกิจกรรมที่ปรากฏ ได้แก่ สหกรณ์ มูลนิธิ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น สมาคมความสนใจร่วมกัน ศูนย์เยาวชน และสถานีวิทย์กระจายเสียง เนื่องจากกิจกรรมการผสมผสานทางสังคมเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อเชื่อมโยงส่วนต่างๆ ที่แยกย่อยเข้าด้วยกัน ดังนั้นกิจกรรมการผสมผสานทางสังคมจึงที่มีอยู่แพร่หลายทุกเทศบาล แต่ย่อมมีจำนวนกิจกรรมแตกต่างกัน

รูปแบบของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมของเทศบาล ในด้านการแยกย่อยทางเศรษฐกิจ การแยกย่อยทางสังคมและการผสมผสานทางสังคมที่น่าเสนอแสดงถึงรูปแบบการเปลี่ยนแปลงในช่วงที่ทำการศึกษานั้น ไม่สามารถแสดงถึงความมีอยู่ของกิจกรรมและสถาบันที่จะเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ผ่านมาหรือในอนาคตได้ เทศบาลใดที่มีสาขาธนาคารแห่งประเทศไทยในช่วงการพัฒนาที่ผ่านมา เทศบาลดังกล่าวอาจไม่มีบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ดิสเคานท์สโตร์ เกิดขึ้นมาก่อนตามลำดับ เช่นเดียวกับเทศบาลที่มีบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ดิสเคานท์สโตร์ก็ไม่อาจสามารถสรุปได้ว่าจะต้องมีธนาคารแห่งประเทศไทยสาขาเกิดขึ้นอย่างแน่นอนในลำดับถัดไป เพราะรูปแบบที่น่าเสนอแสดงถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมในช่วงเวลาที่ผ่านมามาจนถึงช่วงที่ทำการศึกษานั้น แต่สามารถสรุปได้ว่าการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของโครงสร้างทางสังคมมีลักษณะที่ค่อยๆ เพิ่มความหลากหลายและความซับซ้อนของกิจกรรมที่แสดงถึงหน้าที่ และความเชี่ยวชาญที่แตกต่างกันขึ้นเรื่อยๆ ทั้งในด้านการแยกย่อยทางเศรษฐกิจ การแยกย่อยทางสังคมและการผสมผสานทางสังคมที่แตกต่างกันเพิ่มขึ้น ตามระยะเวลาการพัฒนาสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าเทศบาลกำลังเปลี่ยนแปลงไปสู่ทิศทางที่ซับซ้อนและมีความสามารถในการปรับตัวดีขึ้น

## 2. การจัดกลุ่มเทศบาลนครและเทศบาลเมืองตามศักยภาพในการพัฒนา

การศึกษาศักยภาพในการพัฒนาของเทศบาลนครและเทศบาลเมือง โดยพิจารณาจากจำนวนกิจกรรมการแยกย่อยทางเศรษฐกิจ การแยกย่อยทางสังคม และการผสมผสานทางสังคม โดยนำตัวแปรที่เกี่ยวข้องมาแปลงค่าข้อมูลดิบให้เป็นคะแนนมาตรฐาน (Standard Score) และคำนวณค่าน้ำหนักให้กับตัวแปรด้วยวิธีการสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product Moment Correlation Coefficient) จากนั้นนำค่าน้ำหนักไปคูณกับคะแนนมาตรฐานของแต่ละตัวแปรในแต่ละเทศบาล และทำการวิเคราะห์ด้วยเทคนิค Multidimensional Scaling ผลการวิเคราะห์จะปรากฏบนพื้นระนาบ 2 มิติ (Dimension) จากนั้นจึงจัดกลุ่มเทศบาลตามศักยภาพในการพัฒนาทั้ง

3 ด้าน โดยพิจารณาจากตำแหน่งของเทศบาลที่ปรากฏบนพื้นระนาบ เทศบาลที่มีระยะห่างจากกันน้อยหรือมีตำแหน่งใกล้เคียงกันจะมีศักยภาพในการพัฒนาเหมือนกัน เทศบาลที่มีระยะทางหรือตำแหน่งห่างกันก็จะมีศักยภาพในการพัฒนาต่างกัน ส่วนค่าบวกและค่าลบที่ได้จากการวิเคราะห์ใช้เป็นเกณฑ์ในการกำหนดตำแหน่งของเทศบาล (ตารางที่ 6.2)

## 2.1 การแยกย่อยทางเศรษฐกิจ

กลุ่มที่ 1 ประกอบด้วย เทศบาลนครเชียงใหม่ นครหาดใหญ่ นครขอนแก่นและนครนครราชสีมา

กลุ่มที่ 2 ประกอบด้วย เทศบาลนครปากเกร็ด นครนครสวรรค์ นครนนทบุรี นครอุบลราชธานี เมืองภูเก็ต นครอุดรธานี นครนครปฐม เมืองสุราษฎร์ธานี นครนครศรีธรรมราช เมืองชลบุรี นครลำปาง และนครสงขลา และนครระยอง

กลุ่มที่ 3 ประกอบด้วย เทศบาลนครยะลา นครสมุทรสาคร เมืองสระบุรี เมืองเชียงราย เมืองอุดรดิตถ์ เมืองร้อยเอ็ด เมืองสุรินทร์ นครตรัง เมืองกาญจนบุรี เมืองจะเชิงเทรา นครสมุทรปราการ เมืองเพชรบูรณ์ นครนครศรีอยุธยา เมืองสกลนคร เมืองลพบุรี เมืองสระแก้ว เมืองลำพูน เมืองแม่สอด เมืองกระบี่ เมืองมหาสารคาม เมืองสุพรรณบุรี เมืองปราจีนบุรี เมืองพิจิตร เมืองเลย เมืองปทุมธานี เมืองศรีราชา เมืองปัตตานี เมืองศรีสะเกษ เมืองหนองคาย เมืองตาก เมืองกำแพงเพชร เมืองบุรีรัมย์ เมืองกาฬสินธุ์ เมืองเพชรบุรี และเมืองประจวบคีรีขันธ์

กลุ่มที่ 4 ประกอบด้วย เทศบาลเมืองสิงห์บุรี เมืองมาบตาพุด เมืองบ้านโป่ง เมืองนราธิวาส เมืองชุมพร เมืองพัทลุง เมืองแพร่ เมืองพะเยา เมืองระนอง เมืองมุกดาหาร เมืองสวรรคโลก เมืองท่าข้าม เมืองอุทัยธานี เมืองกันตัง เมืองสมุทรสงคราม เมืองสุโขทัยธานี เมืองนครนายก เมืองชุมแสง เมืองบางมูลนาก เมืองแม่ฮ่องสอน เมืองตราด เมืองสตูล เมืองบ้านหมี่ เมืองปากพอง เมืองคูคต เมืองกระทุ่มแบน เมืองแสนสุข เมืองบางบัวทอง เมืองโพธาราม เมืองพระประแดง เมืองขลุง เมืองเสนา เมืองตะกั่วป่า

## 2.2 การแยกย่อยทางสังคม

กลุ่มที่ 1 ประกอบด้วย เทศบาลนครเชียงใหม่ นครนครราชสีมา นครหาดใหญ่ นครนนทบุรี นครนครปฐม และนครขอนแก่นเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพในการพัฒนาด้านการแยกย่อยทางสังคมสูงมาก

กลุ่มที่ 2 ประกอบด้วยเทศบาลนครอุบลราชธานี นครนครสวรรค์ นครยะลา นครนครศรีอยุธยา นครอุดรธานี นครนครศรีธรรมราช เมืองสุราษฎร์ธานี เมืองเชียงราย นครปากเกร็ด เมืองมหาสารคาม เมืองกาญจนบุรี เมืองภูเก็ต นครสงขลา นครลำปาง นครระยอง เมืองสกลนคร และเมืองชลบุรี

ตารางที่ 6.2 แสดงการจัดกลุ่มเทศบาลจำแนกตามศักยภาพในการพัฒนารายเทศบาล

การแยกย่อยทางเศรษฐกิจ	การแยกย่อยทางสังคม	การผสมผสานทางสังคม
<p>กลุ่มที่ 1</p> <p>นครเชียงใหม่ นครหาดใหญ่ นครขอนแก่น นครนครราชสีมา</p>	<p>กลุ่มที่ 1</p> <p>นครเชียงใหม่ นครนครราชสีมา นครหาดใหญ่ นครนนทบุรี นครนครปฐม นครขอนแก่น</p>	<p>กลุ่มที่ 1</p> <p>นครเชียงใหม่ นครนครราชสีมา</p>
<p>กลุ่มที่ 2</p> <p>นครปากเกร็ด นครนครสวรรค์ นครนนทบุรี นครอุบลราชธานี เมืองภูเก็ต นครอุดรธานี นครนครปฐม เมืองสุราษฎร์ธานี นครนครศรีธรรมราช เมืองชลบุรี นครลำปาง นครสงขลา นครระยอง</p>	<p>กลุ่มที่ 2</p> <p>นครอุบลราชธานี นครนครสวรรค์ นครยะลา นครนครศรีอยุธยา นครอุดรธานี นครนครศรีธรรมราช เมืองสุราษฎร์ธานี เมืองเชียงราย นครปากเกร็ด เมืองมหาสารคาม เมืองกาญจนบุรี เมืองภูเก็ต นครสงขลา นครลำปาง นครระยอง เมืองสกลนคร เมืองชลบุรี</p>	<p>กลุ่มที่ 2</p> <p>นครอุบลราชธานี นครขอนแก่น นครยะลา นครหาดใหญ่ นครนครศรีธรรมราช เมืองภูเก็ต นครปากเกร็ด นครนครสวรรค์ นครนนทบุรี เมืองสุราษฎร์ธานี นครสงขลา เมืองร้อยเอ็ด</p>
<p>กลุ่มที่ 3</p> <p>นครยะลา นครสมุทรสาคร เมืองสระบุรี เมืองเชียงราย เมืองอุดรดิตถ์ เมืองร้อยเอ็ด เมืองสุรินทร์ นครตรัง</p>	<p>กลุ่มที่ 3</p> <p>เมืองปราจีนบุรี เมืองศรีสะเกษ เมืองบุรีรัมย์ นครสมุทรปราการ เมืองลพบุรี เมืองเพชรบุรี เมืองฉะเชิงเทรา เมืองสระบุรี</p>	<p>กลุ่มที่ 3</p> <p>เมืองฉะเชิงเทรา เมืองศรีสะเกษ เมืองนราธิวาส เมืองอุดรดิตถ์ นครสมุทรสาคร นครสมุทรปราการ เมืองเพชรบุรี นครลำปาง</p>

ตารางที่ 6.2 (ต่อ)

การแยกย่อยทางเศรษฐกิจ	การแยกย่อยทางสังคม	การผสมผสานทางสังคม
<p>กลุ่มที่ 3 (ต่อ)</p> <p>เมืองกาญจนบุรี เมืองจะเชิงเทรา นครสมุทรปราการ เมืองเพชรบูรณ์ นครนครศรีอยุธยา เมืองสกลนคร เมืองลพบุรี เมืองสระแก้ว เมืองลำพูน เมืองแม่สอด เมืองกระบี่ เมืองมหาสารคาม เมืองสุพรรณบุรี เมืองปราจีนบุรี เมืองพิจิตร เมืองเลย เมืองปทุมธานี เมืองศรีราชา เมืองปัตตานี เมืองศรีสะเกษ เมืองหนองคาย เมืองตาก เมืองกำแพงเพชร เมืองบุรีรัมย์ เมืองกาฬสินธุ์ เมืองเพชรบุรี เมืองประจวบคีรีขันธ์</p>	<p>กลุ่มที่ 3 (ต่อ)</p> <p>นครตรัง เมืองสิงห์บุรี เมืองพิจิตร เมืองร้อยเอ็ด เมืองเพชรบูรณ์ เมืองหนองคาย นครสมุทรสาคร เมืองสุพรรณบุรี เมืองสุรินทร์ เมืองปัตตานี เมืองพัทลุง เมืองตราด เมืองกระบี่ เมืองกาฬสินธุ์ เมืองอุดรดิตถ์ เมืองกำแพงเพชร เมืองมุกดาหาร เมืองชุมพร เมืองนราธิวาส เมืองอุทัยธานี เมืองเลย เมืองลำพูน</p>	<p>กลุ่มที่ 3 (ต่อ)</p> <p>เมืองมุกดาหาร เมืองปัตตานี เมืองกาญจนบุรี เมืองลพบุรี เมืองปราจีนบุรี เมืองชลบุรี เมืองเชียงราย นครอุดรธานี นครนครศรีอยุธยา นครตรัง เมืองสกลนคร เมืองสุรินทร์ นครระยอง เมืองมหาสารคาม เมืองสระบุรี เมืองพะเยา เมืองแม่ฮ่องสอน เมืองนครนายก เมืองหนองคาย เมืองสุพรรณบุรี นครนครปฐม เมืองเพชรบูรณ์ เมืองพัทลุง</p>
<p>กลุ่มที่ 4</p> <p>เมืองสิงห์บุรี เมืองมาบตาพุด เมืองบ้านโป่ง เมืองนราธิวาส เมืองชุมพร เมืองพัทลุง</p>	<p>กลุ่มที่ 4</p> <p>เมืองประจวบคีรีขันธ์ เมืองปทุมธานี เมืองตาก เมืองสตูล เมืองสุโขทัยธานี เมืองแพร่</p>	<p>กลุ่มที่ 4</p> <p>เมืองสระแก้ว เมืองกาฬสินธุ์ เมืองแพร่ เมืองระนอง เมืองกำแพงเพชร เมืองบุรีรัมย์</p>

ตารางที่ 6.2 (ต่อ)

การแยกย่อยทางเศรษฐกิจ	การแยกย่อยทางสังคม	การผสมผสานทางสังคม
กลุ่มที่ 4	กลุ่มที่ 4	กลุ่มที่ 4
เมืองแพร่	เมืองท่าข้าม	เมืองบ้านหมี่
เมืองพะเยา	เมืองบ้านโป่ง	เมืองปทุมธานี
เมืองระนอง	เมืองศรีราชา	เมืองพิจิตร
เมืองมุกดาหาร	เมืองแม่ฮ่องสอน	เมืองตะกั่วป่า
เมืองสวรรคโลก	เมืองกันตัง	เมืองสุโขทัยธานี
เมืองท่าข้าม	เมืองพะเยา	เมืองกันตัง
เมืองอุทัยธานี	เมืองบางบัวทอง	เมืองกระบี่
เมืองกันตัง	เมืองระนอง	เมืองตราด
เมืองสมุทรสงคราม	เมืองมาบตาพุด	เมืองชุมพร
เมืองสุโขทัยธานี	เมืองสระแก้ว	เมืองตาก
เมืองนครนายก	เมืองบางมูลนาก	เมืองสมุทรสงคราม
เมืองชุมแสง	เมืองแม่สอด	เมืองเลย
เมืองบางมูลนาก	เมืองสวรรคโลก	เมืองอุทัยธานี
เมืองแม่ฮ่องสอน	เมืองนครนายก	เมืองศรีราชา
เมืองตราด	เมืองตะกั่วป่า	เมืองสิงห์บุรี
เมืองสตูล	เมืองบ้านหมี่	เมืองลำพูน
เมืองบ้านหมี่	เมืองโพธาราม	เมืองประจวบคีรีขันธ์
เมืองปากพนัง	เมืองสมุทรสงคราม	เมืองสตูล
เมืองคูคต	เมืองแสนสุข	เมืองพระประแดง
เมืองกระทู้มแบน	เมืองคูคต	เมืองกระทู้มแบน
เมืองแสนสุข	เมืองกระทู้มแบน	เมืองเสนา
เมืองบางบัวทอง	เมืองชุมแสง	เมืองบางบัวทอง
เมืองโพธาราม	เมืองปากพนัง	เมืองชลบุรี
เมืองพระประแดง	เมืองพระประแดง	เมืองชุมแสง
เมืองชลบุรี	เมืองเสนา	เมืองปากพนัง
เมืองเสนา	เมืองชลบุรี	เมืองบ้านโป่ง
เมืองตะกั่วป่า		เมืองสวรรคโลก
		เมืองมาบตาพุด
		เมืองคูคต
		เมืองแม่สอด
		เมืองโพธาราม
		เมืองท่าข้าม
		เมืองบางมูลนาก
		เมืองแสนสุข

กลุ่มที่ 3 ประกอบด้วย เทศบาลเมืองปราจีนบุรี เมืองศรีสะเกษ เมืองบุรีรัมย์ นครสมุทรปราการ เมืองลพบุรี เมืองเพชรบุรี เมืองฉะเชิงเทรา เมืองสระบุรี นครศรีธรรมราช เมืองสิงห์บุรี เมืองพิบูลย์ เมืองร้อยเอ็ด เมืองเพชรบูรณ์ เมืองหนองคาย นครสมุทรสาคร เมืองสุพรรณบุรี เมืองสุรินทร์ เมืองปัตตานี เมืองพัทลุง เมืองตราด เมืองกระบี่ เมืองกาฬสินธุ์ เมืองอุดรดิตถ์ เมืองกำแพงเพชร เมืองมุกดาหาร เมืองชุมพร เมืองนราธิวาส เมืองอุทัยธานี เมืองเลย เมืองลำพูน

กลุ่มที่ 4 ประกอบด้วยเทศบาลเมืองสิงห์บุรี เมืองมาบตาพุด เมืองบ้านโป่ง เมืองนราธิวาส เมืองชุมพร เมืองพัทลุง เมืองแพร่ เมืองพะเยา เมืองระนอง เมืองมุกดาหาร เมืองสวรรคโลก เมืองท่าข้าม เมืองอุทัยธานี เมืองกันตัง เมืองสมุทรสงคราม เมืองสุโขทัยธานี เมืองนครนายก เมืองชุมแสง เมืองบางมูลนาก เมืองแม่ฮ่องสอน เมืองตราด เมืองสตูล เมืองบ้านหมี่ เมืองปากพนัง เมืองคูคต เมืองกระทู้แบน เมืองแสนสุข เมืองบางบัวทอง เมืองโพธาราม เมืองพระประแดง เมืองชลุม เมืองเสนา เมืองตะกั่วป่า

### 2.3 การผสมผสานทางสังคม

กลุ่มที่ 1 ประกอบด้วยเทศบาลนครเชียงใหม่ นครนครราชสีมา

กลุ่มที่ 2 ประกอบด้วยเทศบาลนครอุบลราชธานี นครขอนแก่น นครยะลา นครหาดใหญ่ นครศรีธรรมราช เมืองภูเก็ต นครปากเกร็ด นครสวรรค์ นครนนทบุรี เมืองสุราษฎร์ธานี เมืองนราธิวาส เมืองร้อยเอ็ด

กลุ่มที่ 3 ประกอบด้วยเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา เมืองศรีสะเกษ นครสงขลา เมืองอุดรดิตถ์ นครสมุทรสาคร นครสมุทรปราการ เมืองเพชรบุรี นครลำปาง เมืองมุกดาหาร เมืองปัตตานี เมืองกาญจนบุรี เมืองลพบุรี เมืองปราจีนบุรี เมืองชลบุรี เมืองเชียงราย นครอุดรธานี นครนครศรีอยุธยา นครศรีธรรมราช เมืองสกลนคร เมืองสุรินทร์ นครระยอง เมืองมหาสารคาม เมืองสระบุรี เมืองพะเยา เมืองนครนายก เมืองหนองคาย เมืองสุพรรณบุรี นครนครปฐม เมืองเพชรบูรณ์ เมืองพัทลุง

กลุ่มที่ 4 ประกอบด้วยเทศบาลเมืองสระแก้ว เมืองกาฬสินธุ์ เมืองแพร่ เมืองระนอง เมืองกำแพงเพชร เมืองบุรีรัมย์ เมืองบ้านหมี่ เมืองปทุมธานี เมืองพิบูลย์ เมืองตะกั่วป่า เมืองสุโขทัยธานี เมืองกันตัง เมืองกระบี่ เมืองตราด เมืองชุมพร เมืองตาก เมืองสมุทรสงคราม เมืองเลย เมืองอุทัยธานี เมืองศรีราชา เมืองสิงห์บุรี เมืองลำพูน เมืองประจวบคีรีขันธ์ เมืองสตูล เมืองพระประแดง เมืองกระทู้แบน เมืองเสนา เมืองบางบัวทอง เมืองชลุม เมืองชุมแสง เมืองปากพนัง เมืองบ้านโป่ง เมืองสวรรคโลก เมืองมาบตาพุด เมืองคูคต เมืองแม่สอด เมืองโพธาราม เมืองท่าข้าม เมืองแสนสุข เมืองบางมูลนาก



เมื่อพิจารณาเทศบาลที่มีศักยภาพด้านการแยกย่อยทางเศรษฐกิจ การแยกย่อยทางสังคม และการผสมผสานทางสังคมอยู่ในระดับเดียวกัน สามารถจำแนกรายกลุ่มศักยภาพได้ดังนี้ (แผนที่ 6.1 และตารางที่ 6.2 )

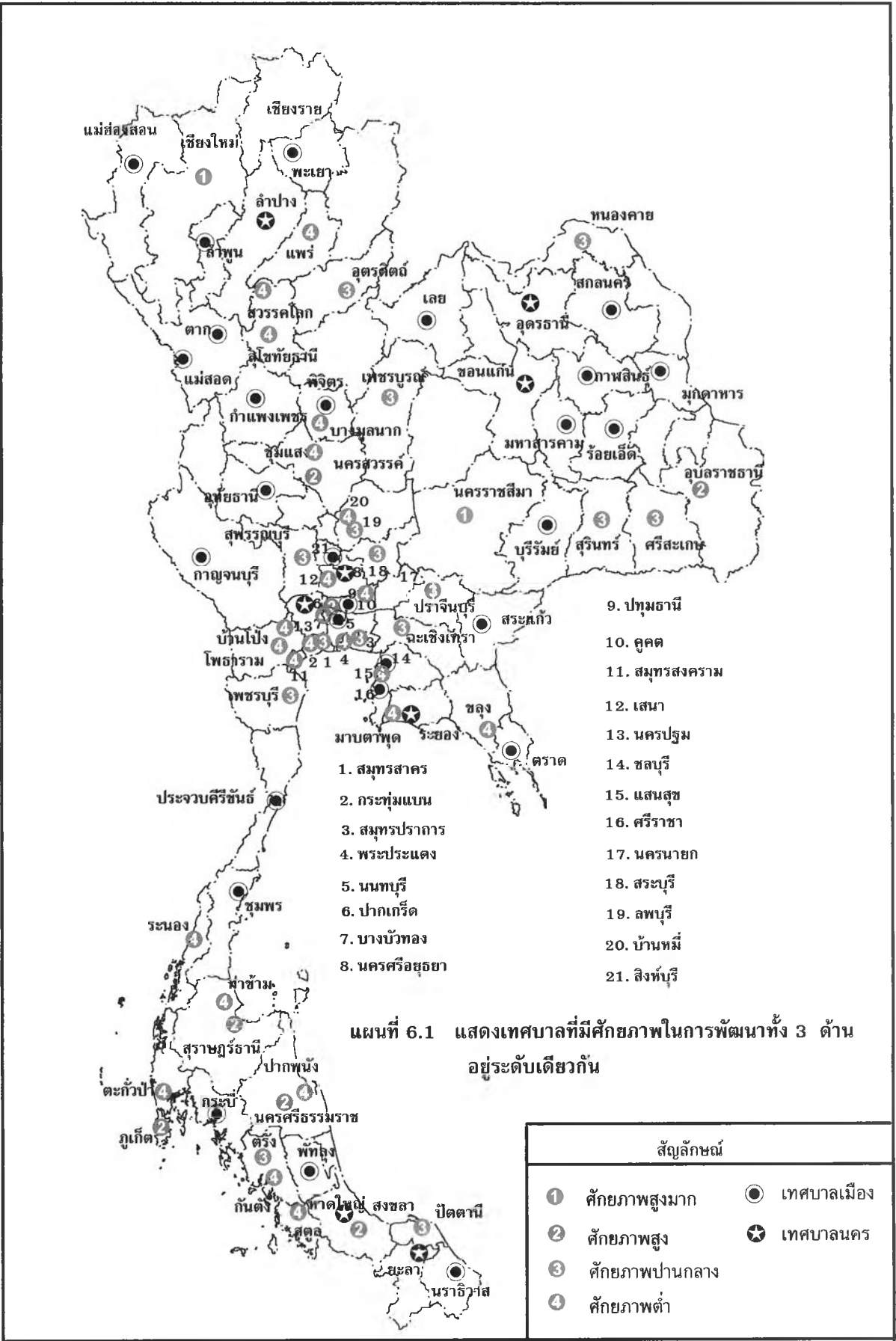
กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มเทศบาลที่มีศักยภาพสูงมากทั้ง 3 ด้าน คือ นครเชียงใหม่ นครนครราชสีมา

กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มเทศบาลที่มีศักยภาพสูงกระจายตัวอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลางและภาคใต้ ได้แก่ เทศบาลนครปากเกร็ด นครสงขลา นครนครศรีธรรมราช นครนครสวรรค์ นครอุบลราชธานี เมืองภูเก็ท เมืองสุราษฎร์ธานี จัดอยู่ในประเภทเทศบาลนครโดยมีเทศบาลเมืองเพียง 2 แห่งเท่านั้น เทศบาลที่อยู่ในกลุ่มนี้เป็นศูนย์กลางที่สำคัญในอนุภาคและภูมิภาค

กลุ่มที่ 3 เทศบาลที่มีศักยภาพปานกลาง ได้แก่ เทศบาลนครสมุทรสาคร เมืองจะเชิงเทรา เมืองปราจีนบุรี เมืองสระบุรี นครสมุทรปราการ เมืองปัตตานี เมืองอุดรดิตถ์ เมืองเพชรบูรณ์ เมืองสุรินทร์ เมืองศรีสะเกษ เมืองลพบุรี เมืองหนองคาย นครตรัง เมืองสุพรรณบุรี เมืองเพชรบุรี จะเห็นได้ว่ามีเทศบาลนครอยู่ 2 แห่งตั้งอยู่ในจังหวัดปริมณฑล คือ นครสมุทรปราการซึ่งเป็นเทศบาลที่มีขนาดพื้นที่ต่ำกว่า 8 ตารางกิโลเมตรจัดว่ามีพื้นที่ค่อนข้างเล็กเมื่อเปรียบเทียบกับเทศบาลอื่นๆ และนครสมุทรสาคร

กลุ่มที่ 4 ศักยภาพต่ำประกอบด้วย เมืองมาบตาพุด เมืองสุโขทัยธานี เมืองกระทุ่มแบน เมืองบ้านโป่ง เมืองชุมแสง เมืองแสนสุข เมืองแพร่ เมืองบางมูลนาก เมืองบางบัวทอง เมืองระนอง เมืองโพธาราม เมืองสวรรคโลก เมืองสตูล เมืองพระประแดง เมืองท่าข้าม เมืองบ้านหมี่ เมืองชลุง เมืองกันดั้ เมืองปากพนัง เมืองเสนา เมืองสมุทรสงคราม เมืองคูคต เมืองตะกั่วป่า เทศบาลมีศักยภาพทั้ง 3 ด้านเป็นศูนย์กลางระดับอำเภอ

เทศบาลนครและเทศบาลเมืองที่เหลือจำนวน 37 แห่ง (แผนที่ 6.2 และตารางที่ 6.2) มีศักยภาพในการพัฒนา 2 ด้านอยู่ในกลุ่มเดียวกัน โดยมีการแยกย่อยทางเศรษฐกิจและการแยกย่อยทางสังคมอยู่ในระดับเดียวกัน และมีการผสมผสานทางสังคมอยู่ในระดับต่ำกว่าคิดเป็นร้อยละ 35.14 ประกอบด้วยเทศบาลที่มีศักยภาพสูงมาก คือ นครหาดใหญ่ นครขอนแก่น ศักยภาพปานกลาง นครอุดรธานี เมืองชลบุรี นครลำปาง และนครระยอง ส่วนเทศบาลที่มีศักยภาพปานกลางด้านการแยกย่อยทางเศรษฐกิจ การแยกย่อยทางสังคมแต่มีการผสมผสานทางสังคมต่ำ คือ เมืองลำพูน เมืองกระบี่ เมืองพิจิตร เมืองเลย เมืองกำแพงเพชร เมืองบุรีรัมย์ เมืองกาฬสินธุ์ เทศบาลร้อยละ 27.03 มีการแยกย่อยทางสังคมสูงกว่าการแยกย่อยทางเศรษฐกิจ การผสมผสานทางสังคมประกอบด้วยเทศบาลที่มีศักยภาพสูง คือ นครนนทบุรี ศักยภาพปานกลาง คือ เมืองกาญจนบุรี นครศรีอยุธยา เมืองสกลนคร เมืองมหาสารคาม เมืองเขียงราย ส่วนเทศบาลที่มีศักยภาพต่ำในการแยกย่อยทางเศรษฐกิจ การผสมผสานทางสังคมแต่มีการแยกย่อยทางสังคมอยู่ระดับปานกลาง คือ เมืองสิงห์บุรี เมืองชุมพร เมืองอุทัยธานี เมืองตราด เทศบาลร้อยละ 16.22

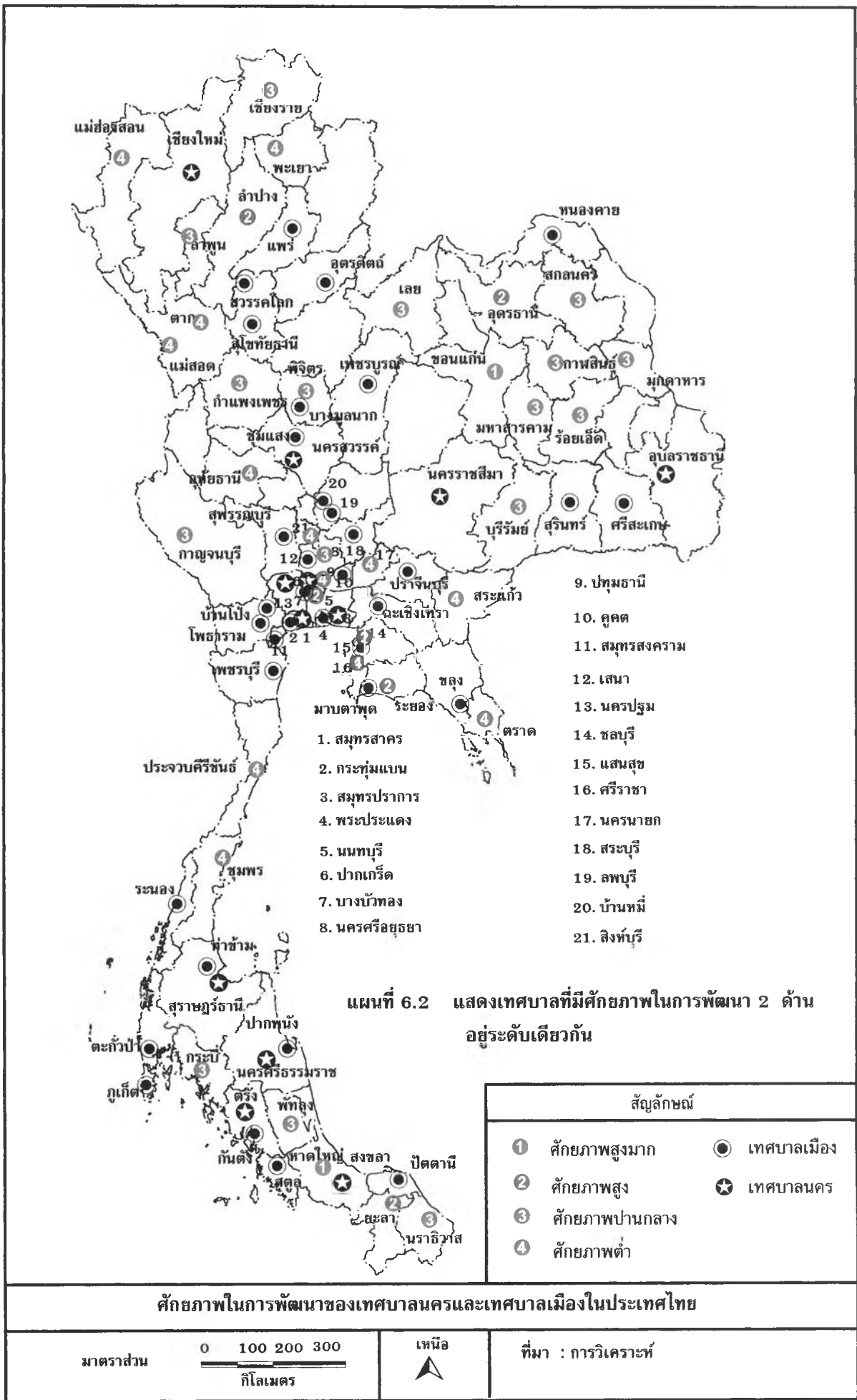


แผนที่ 6.1 แสดงเทศบาลที่มีศักยภาพในการพัฒนาทั้ง 3 ด้าน อยู่ระดับเดียวกัน

สัญลักษณ์	
①	ศักยภาพสูงมาก
②	ศักยภาพสูง
③	ศักยภาพปานกลาง
④	ศักยภาพต่ำ
●	เทศบาลเมือง
★	เทศบาลนคร

ศักยภาพในการพัฒนาของเทศบาลนครและเทศบาลเมืองในประเทศไทย

<p>มาตราส่วน</p> <p>0 100 200 300</p> <p>กิโลเมตร</p>	<p>เหนือ</p>	<p>ที่มา : การวิเคราะห์</p>
---	--------------	-----------------------------



ประกอบด้วยเมืองสระแก้ว เมืองศรีราชา เมืองแม่สอด เมืองตาก เมืองปทุมธานี เมืองประจวบคีรีขันธ์มีศักยภาพในการแยกย่อยทางสังคม การผสมผสานทางสังคมอยู่ในระดับต่ำแต่มีศักยภาพในการแยกย่อยทางเศรษฐกิจปานกลาง ส่วนเทศบาลร้อยละ 10.81 มีการแยกย่อยทางเศรษฐกิจ การแยกย่อยทางสังคมอยู่ในระดับเดียวกันและมีการผสมผสานทางสังคมอยู่ในระดับสูงกว่า เทศบาลที่มีศักยภาพปานกลางด้านการแยกย่อยทางเศรษฐกิจ การแยกย่อยทางสังคมแต่มีการผสมผสานทางสังคมอยู่ในระดับสูงกว่า คือ เมืองร้อยเอ็ด และศักยภาพต่ำ ได้แก่ เมืองพะเยา เมืองแม่ฮ่องสอน เมืองนครนายก และเทศบาลร้อยละ 10.81 มีการแยกย่อยทางสังคม การผสมผสานทางสังคมอยู่ในระดับเดียวกันและมีการแยกย่อยทางเศรษฐกิจต่ำกว่า ได้แก่ เทศบาลที่มีศักยภาพสูง คือ นครยะลา และศักยภาพปานกลาง คือ เมืองนราธิวาส เมืองพัทลุง เมืองมุกดาหาร

ตารางที่ 6.3 แสดงกลุ่มเทศบาลจำแนกตามศักยภาพในการพัฒนา

ศักยภาพในการพัฒนา	ศักยภาพ 3 ด้านอยู่กลุ่มเดียวกัน		ศักยภาพ 2 ด้านอยู่กลุ่มเดียวกัน	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สูงมาก	2	2.35	2	2.35
สูง	7	8.24	6	7.06
ปานกลาง	15	17.56	16	18.86
ต่ำ	23	27.06	13	15.29
รวม	47	55.29	37	43.53

เทศบาลกลุ่มที่มีศักยภาพทั้ง 3 ด้านอยู่กลุ่มเดียวกัน (ตารางที่ 6.3) เทศบาลส่วนใหญ่มีศักยภาพต่ำทั้งในด้านการแยกย่อยทางเศรษฐกิจ การแยกย่อยทางสังคมและการผสมผสานทางสังคม โดยเทศบาลเหล่านี้เป็นศูนย์กลางในระดับอำเภอและเป็นเทศบาลขนาดเล็ก รองลงมา ได้แก่ เทศบาลที่มีศักยภาพปานกลางประกอบด้วยเทศบาลศูนย์กลางในระดับจังหวัด ส่วนเทศบาลที่มีศักยภาพในการพัฒนาทั้ง 3 ด้านสูงมากและสูงมีจำนวนน้อยที่สุด ส่วนเทศบาลที่มีศักยภาพในการพัฒนาทั้ง 2 ด้านอยู่ระดับเดียวกันส่วนใหญ่มีการแยกย่อยทางเศรษฐกิจและการแยกย่อยทางสังคมอยู่ระดับเดียวกันและมีการผสมผสานทางสังคมอยู่ในระดับต่ำกว่า

ผลที่ได้จากการศึกษาจะเห็นได้ว่า เทศบาลมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคมไปสู่ทิศทางที่ซับซ้อนและสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดีขึ้น การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวดำเนินไปโดยกระบวนการสำคัญ 2 กระบวนการ คือ การแยกย่อย (Differentiation) และการผสมผสาน (Integration) การแยกย่อยพิจารณาได้ว่าเป็นการพัฒนาหรือความหลากหลายของหน้าที่และความเชี่ยวชาญ ทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมที่เพิ่มมากขึ้นตลอดระยะเวลาที่เคลื่อนเข้าสู่ความซับซ้อน ขณะเดียวกันการแยกย่อยที่เกิดขึ้นทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม ก่อให้เกิดความแตกต่างๆ ของสมาชิกในสังคม กระบวนการผสมผสานมีความสำคัญในฐานะที่เป็นกลไกเชื่อมโยงส่วนที่แยกย่อยออกไปเข้าด้วยกัน การผสมผสานในเทศบาลซึ่งเป็นสังคมที่ซับซ้อน จึงอยู่ในรูปของการผสมผสานทางสังคมอย่างเป็นทางการ (Formal Social Integration) ขณะเดียวกันเทศบาลที่มีความซับซ้อน

และศักยภาพสูงย่อมสามารถตอบสนองต่อสภาพการณ์ ซึ่งอาจอยู่ในลักษณะของแผนงานหรือโครงการต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นได้ดีกว่าเทศบาลที่มีศักยภาพต่ำ

### การนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผน

การพัฒนาประเทศที่ผ่านมาเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ผลการพัฒนาศึกษาได้จากโครงสร้างทางสังคมของเทศบาล โดยเทศบาลที่มีการแยกย่อยทางเศรษฐกิจศักยภาพสูงเป็นข้อพิสูจน์ได้ว่าการพัฒนาทางเศรษฐกิจค่อนข้างประสบความสำเร็จ การพัฒนาทางสังคมศักยภาพในการพัฒนาของเทศบาลมีความแตกต่างกันโดยเฉพาะการผสมผสานทางสังคม สาเหตุประการหนึ่งคือ การพัฒนาทางสังคมค่อนข้างมีความเป็นนามธรรมมีการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติเมื่อไม่นานมานี้ แม้ว่าการพัฒนาจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมดังที่กล่าวข้างต้น แต่การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมระหว่างเทศบาลในภาคต่างๆ มากขึ้น ส่งผลให้แต่ละพื้นที่ไม่สามารถพัฒนาได้อย่างเท่าเทียมกัน การศึกษานี้เสนอแนะการพัฒนาเทศบาลที่มีศักยภาพแตกต่างกัน 4 กลุ่ม เพื่อให้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ประกอบการพิจารณาวางแผนหรือแก้ไขปัญหาดังกล่าว เนื่องจากเทศบาลแต่ละแห่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบเมืองย่อมมีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาด้วยกันทั้งสิ้น เทศบาลต่างๆ จึงควรได้รับการส่งเสริมพัฒนาตามศักยภาพที่ต่างกัน ผลการศึกษานี้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนพัฒนาระดับภาคและระดับท้องถิ่นได้ นอกจากนี้การจัดกลุ่มเทศบาลตามศักยภาพในการพัฒนาด้านการแยกย่อยทางเศรษฐกิจการแยกย่อยทางสังคมและการผสมผสานทางสังคม ยังสามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนให้แก่เทศบาลตามความเหมาะสม ส่วนเทศบาลที่มีศักยภาพในการพัฒนาอยู่ในระดับเดียวกันกระจายตัวอยู่ในภูมิภาคต่างๆ สามารถนำข้อมูลดังกล่าวประกอบการวางแผนพัฒนาในระดับภาคเพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างเหมาะสม

กลุ่มเทศบาลที่มีศักยภาพสูงมากกระจายตัวอยู่ในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ เช่น นครเชียงใหม่ นครนครราชสีมา นครหาดใหญ่ นครขอนแก่นอยู่ในพื้นที่ซึ่งมีบริการขั้นพื้นฐานด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และมีการคมนาคมขนส่งที่สะดวกทั้งทางบกและทางอากาศ รวมทั้งเป็นศูนย์กลางการบริการด้านการค้าและบริการ สาธารณสุขและการศึกษา พิจารณาได้จากกิจกรรมการแยกย่อยทางเศรษฐกิจ การแยกย่อยทางสังคม การผสมผสานทางสังคมที่มีความหลากหลายแสดงถึงความซับซ้อน เป็นกลุ่มเทศบาลที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาระดับภาคและประเทศ สามารถตอบสนองต่อโครงการพัฒนาที่ก่อให้เกิดประโยชน์และกระจายการพัฒนาสู่พื้นที่ส่วนใหญ่ในภูมิภาค ส่วนเทศบาลที่มีศักยภาพสูงกระจายตัวอยู่ทุกภาคของประเทศยกเว้นภาคตะวันตก เช่น นครนครสวรรค์ เมืองสุราษฎร์ธานี นครอุบลราชธานี นครระยอง นครลำปางส่วนใหญ่จัดอยู่ในประเภทเทศบาลนคร มีบริการพื้นฐานและสาธารณูปโภคต่างๆ ครบถ้วนเช่นเดียวกับเทศบาลที่มีศักยภาพสูงมาก เนื่องจากเป็นเทศบาลที่กระจายตัวอยู่ในอนุภาคต่างๆ มีศักยภาพในการเป็นศูนย์กลางการบริการที่สำคัญของภาคและอนุภาค นอกจากนี้เทศบาลที่มีศักยภาพสูงมาก

และศักยภาพสูงส่วนใหญ่มีจำนวนประชากรในเขตเทศบาลมากกว่า 100,000 คน การปรับปรุงบริการพื้นฐานจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้บริการประชากรในพื้นที่และนอกพื้นที่เทศบาล เนื่องจากสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณสุขูปโภค สาธารณูปการ ย่อมเสื่อมโทรมลงหากไม่ได้รับการปรับปรุงและบำรุงรักษาสมรรถนะในการให้บริการก็จะลดลงส่งผลต่อการลงทุนทางเศรษฐกิจในระยะยาว ส่วนกลุ่มเทศบาลที่มีศักยภาพปานกลางมีจำนวนมากที่สุด ได้แก่ เทศบาลที่เป็นศูนย์กลางระดับจังหวัด ดังนั้นควรจัดทําบริการพื้นฐานต่างๆที่มีความสำคัญ เช่น บริการด้านนันทนาการ การพักผ่อนหย่อนใจและควรส่งเสริมการเข้าถึงของประชาชนในชนบท เพื่อให้สามารถเข้ามาใช้บริการสาธารณะและสิ่งอำนวยความสะดวกได้ รวมถึงเป็นศูนย์กลางเพื่อให้บริการด้านการผลิต การตลาดและสิ่งจำเป็นในการอุปโภคและบริโภค กลุ่มเทศบาลที่มีศักยภาพในการพัฒนาส่วนใหญ่เป็นเทศบาลที่มีศักยภาพต่ำทั้งในด้านการแยกย่อยทางเศรษฐกิจ การแยกย่อยทางสังคม และการผสมผสานทางสังคม ดังนั้นควรเร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้เพียงพอ ส่งเสริมบริการด้านสังคมและนันทนาการ โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับการพัฒนาให้สูงกว่าพื้นที่ข้างเคียง นอกจากนี้กลุ่มเทศบาลส่วนใหญ่มีการผสมผสานทางสังคมอย่างเป็นทางการอยู่ในระดับต่ำ แม้ว่าชุมชนในเขตเทศบาลจะมีกลไกการผสมผสานทางสังคมในลักษณะที่ไม่เป็นทางการอยู่ก็ตาม ในอนาคตควรส่งเสริมการรวมกลุ่มสมาคมในลักษณะที่เป็นทางการเพื่อพัฒนาและร่วมมือทําล้างที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน

### ข้อสังเกตเกี่ยวกับการวิจัย

วิธีที่ใช้ในการศึกษาได้พิจารณาว่ามีความเหมาะสมภายใต้การกำหนดวัตถุประสงค์และขอบเขตการวิจัย โดยมีข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัยและควรนำมากล่าวถึงเพื่อการพัฒนาวิธีการศึกษาให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น

1. การศึกษาครั้งนี้อาศัยเทคนิค Guttman Scale ในการพิจารณารูปแบบและระดับของศักยภาพการพัฒนาด้านการแยกย่อยทางเศรษฐกิจ การแยกย่อยทางสังคม และการผสมผสานทางสังคม รูปแบบที่ได้เป็นผลจากกลุ่มเทศบาลนครและเทศบาลเมืองที่ทำการศึกษาเท่านั้น หากนำแนวความคิดและตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยไปศึกษาชุมชนอื่นๆ หรือศึกษาเทศบาลกลุ่มเดียวกันในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์ที่ได้อาจมีความแตกต่างกัน ดังนั้นผลการวิจัยจึงอธิบายได้ในขอบเขตที่ศึกษาเท่านั้น

2. การแปลผลการวิเคราะห์ จำเป็นที่จะต้องแปลความหมายให้สอดคล้องกับวิธีการทางสถิติ เนื่องจากข้อมูลชุดเดียวกันแต่ถ้าใช้วิธีการทางสถิติที่ต่างกันผลที่ได้ย่อมแตกต่างกันไปตามเงื่อนไขทางสถิติ แต่อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้พิจารณาแล้วเห็นว่าวิธีการดังกล่าวมีความเหมาะสมสามารถตอบสนองวัตถุประสงค์ในการศึกษาได้ เช่น การแปลผลการวิเคราะห์ด้วยเทคนิค MDS ต้องพิจารณาดำแหน่งเทศบาลที่ปรากฏบนพื้นระนาบในลักษณะตำแหน่งสัมพันธ์ คือ เทศบาลแต่ละแห่งมีระยะใกล้ไกลจากเทศบาลอื่น ๆ อย่างไร มิใช่พิจารณาว่าตำแหน่งของเทศบาลตกอยู่ใน

Quardant ใด เนื่องจากแกนนอนและแกนตั้งที่มีค่าบวกค่าลบเป็นเพียงเส้นตรงที่ปราศจากความหมายพิเศษใด ๆ นอกจากนี้ใช้เป็นหลักในการลงตำแหน่งเทศบาลเท่านั้น

3. ปัญหาในการนิยามความคิดทางสังคมศาสตร์ มีความซับซ้อนสามารถพิจารณาได้หลายลักษณะ เช่น การผสมผสานทางสังคม หมายถึง ความมีอยู่ของสิ่งที่มองเห็นได้ กิจกรรม สถาบันที่แสดงถึงการพัฒนาความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสมาชิกในชุมชนเพื่อช่วยเหลือ และร่วมมือกระทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ เนื่องจากเป็นการศึกษาในพื้นที่ชุมชนเมืองดังนั้นจึงพิจารณาเฉพาะการผสมผสานทางสังคมอย่างเป็นทางการ แต่ในชุมชนต่างๆย่อมมีการผสมผสานทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการอยู่ด้วย เช่น การรวมกลุ่ม ประชาคม ดังนั้นการกำหนดตัวแปรที่สามารถสะท้อนและวัดแนวคิดหนึ่งๆ จึงมีหลากหลายแตกต่างกันไป การคัดเลือกตัวแปรที่เหมาะสมจึงขึ้นกับการตัดสินใจของผู้ศึกษาภายในขอบเขตและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในศึกษานั้น นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของความเป็นไปได้ของการได้มาซึ่งข้อมูล เพราะตัวแปรที่ต้องการอาจมีข้อจำกัดในการจัดเก็บหรือมิได้มีผู้รวบรวมข้อมูลไว้ทำให้ต้องตัดออกจากการศึกษา

4. การปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาเทศบาลในฐานะเป็นทบวงการเมือง และเป็นนิติบุคคล แต่ในการศึกษานี้พิจารณาเทศบาลในความหมายของชุมชน ที่มีผู้คนตั้งถิ่นฐานอยู่อาศัยหนาแน่นและดำเนินกิจกรรมต่างๆ ประกอบด้วยระบบย่อยซึ่งทำหน้าที่แตกต่างกันเทศบาลจึงเปรียบได้กับระบบสังคมหนึ่งที่มีการปะทะสัมพันธ์กันระหว่างบุคคล กลุ่ม สถาบัน

5. การกำหนดเขตเทศบาลในประเทศไทยเป็นไปตามความเหมาะสม ด้านการบริหารการเมืองการปกครอง ทำให้พื้นที่ความเป็นเมืองของแต่ละเทศบาลอาจมีความแตกต่างกัน เนื่องจากเทศบาลบางแห่งขยายเขตพื้นที่ออกไปหลายตำบลด้วยเหตุผลทางการบริหารการปกครอง แต่อาจมีกิจกรรมที่เกี่ยวกับการแยกย่อยและการผสมผสานกระจุกตัวอยู่บางตำบลเท่านั้น เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้พิจารณาการตั้งถิ่นฐานในชุมชนเมือง จึงใช้ขอบเขตเทศบาลเป็นตัวกำหนดพื้นที่การตั้งถิ่นฐานในชุมชนเมือง เพื่อความเหมาะสมในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานราชการส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น

### ข้อเสนอแนะในการศึกษาต่อไป

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเบื้องต้นเพื่อประกอบการพิจารณางานแผนในระดับอื่นๆ ผลการศึกษาสามารถนำไปศึกษาต่อเนื้อเพื่อให้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมโดยมีข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาต่อไปดังนี้

1. การศึกษาเกี่ยวกับระบบสังคมของเทศบาล อาจมีการปรับตัวแปรที่เกี่ยวกับเมือง เช่น พื้นที่ความเป็นมาของเมือง รวมถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพ ความโปร่งใสในการบริหารงาน งบประมาณในการวางแผนโครงการต่างๆ สภาพการณ์ทางการเมืองและการมีส่วนร่วมรวมถึงความเข้มแข็งของชุมชนเมือง ซึ่งมีความสำคัญในฐานะที่เป็นสิ่งบ่งชี้ศักยภาพในการจัดการปัญหาของชุมชนโดยผ่านกระบวนการทางการเมืองการปกครอง แต่อย่างไรก็ตามในการศึกษานี้มีข้อ

จำกัดในการจัดเก็บข้อมูลปฐมภูมิในระดับมหภาค ซึ่งต้องอาศัยเวลาและงบประมาณในการจัดเก็บ รวมถึงความร่วมมือจากหน่วยงานท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง

2. ศึกษาพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาระดับเดียวกัน ในรายละเอียดเพื่อให้สามารถวางแผนโครงการพัฒนาในแต่ละพื้นที่ได้อย่างชัดเจนมากขึ้น

3. ศึกษาศักยภาพในการพัฒนาของเทศบาลตำบล เนื่องจากเป็นชุมชนเมืองประเภทหนึ่ง เพื่อให้เกิดความเข้าใจระบบเมืองโดยรวมของประเทศ